

Zpráva o činnosti gestora v CEN/TC 154 SC 3 za rok 2025

Gestor CEN/TC 154 SC 3: Ing. Petr Svoboda, PRAGOPROJEKT, a.s.

1. Uskutečněná zasedání CEN/TC 154 a CEN/TC 154 SC 3 a výsledky jednání

V průběhu roku 2025 komise TC 154/ SC 3 měla 2 jednání, a to počátkem roku 27. ledna a 19. května. Na jednání CEN/TC 154 SC 3 v lednu 2025 byly diskutovány některé vlastnosti kameniva pro připravovanou normu EN 17555-1 a proces CPR Acquis, na květnovém jednání pak pokračování procesu CPR Acquis a problematika petrografického posouzení kameniva, zkouše odolnosti proti drcení a zkoušek afinity kameniva k pojivu.

2. Proces CPR Acquis

V rámci projednávání nového Nařízení o stavebních výrobcích CPR podle dokumentu N 716 bylo sděleno, že nařízení vstupuje v platnost v lednu 2025, ale pro oblast kameniva se začne uplatňovat až po vydání nových harmonizovaných evropských norem. Byly zdůrazněny požadavky v oblasti udržitelnosti, zejména povinná deklarace environmentálních charakteristik a zavedení nového systému AVS 3+. Dále bylo uvedeno, že prohlášení o vlastnostech a shodě bude nově součástí digitálního pasu výrobku.

Při shrnutí výsledků plenárního jednání CEN/TC 154 z roku 2024 bylo informováno o zahájení činnosti podskupiny 10 a nominaci jejích členů, o termínu pro předání seznamu dalších esenciálních vlastností stanoveném na 1. leden 2025 a o nutnosti dokončit zkušební normy přibližně během následujících dvou let. Prezence Evropské komise zdůraznila potřebu jednotné posuzovací metody pro každou vlastnost, úpravu úrovně parametrů a zavádění systému AVS

V rámci příprav na proces CPR Acquis byla projednána nová esenciální kritéria pro kamenivo do asfaltových směsí. Bylo doporučeno oddělit vlastnosti odolnosti proti fragmentaci (Los Angeles) a odolnosti proti drcení (impact test) jako dvě samostatné charakteristiky, vyčkat na výsledky průzkumu týkajícího se vlastnosti přilnavosti kameniva k pojivu a doplnit další informace k odolnosti proti ohlazování drobného kameniva a k vodní citlivosti jemného kameniva a přidáním plniv zkoušené metodou shaking abrasion. Dále bylo konstatováno, že fotometrické vlastnosti mají být zahrnuty prostřednictvím nové normy EN 1097-xx a že charakteristika týkající se tvaru částic bude přejmenována na flakiness of grit a doplněna o novou normativní přílohu v EN 933-3. Všechny ostatní navržené vlastnosti, které nebyly zahrnuty do závěrů, mají být nadále zdůrazňovány pro pokračující diskusi.

Na květnovém jednání bylo konstatováno, že probíhá CPR Acquis proces, který výrazně ovlivní požadavky na kamenivo pro asfaltové směsi. Členské státy již poskytly své podklady, které byly v létě 2025 projednávány v pracovních skupinách CEN. Následně od září 2025 začalo projednávání v Acquis-skupině, přičemž převzetí do budoucích harmonizovaných norem není zaručeno.

Jako hlavní novinka se jeví rozšíření nejdůležitějších charakteristik – zejména povinné posuzování afinity kameniva a pojiva, kde v Evropě panuje značná nejednotnost v povinnosti testování, výběru metody i referenčního asfaltu. Tato nehomogenita bude muset být řešena tak, aby harmonizovaná pravidla byla použitelná napříč členskými státy.

Dále bude nutné vytvářet nové zkušební normy EN a dopracovat první návrh c-PCR na kamenivo, jehož dokončení se očekává do konce roku 2025. Celý proces tak směřuje k větší standardizaci, transparentnosti a sjednocení požadavků na kamenivo v rámci EU, což však bude vyžadovat ještě značnou technickou i administrativní práci. V rámci procesu Acquis byly navrženy některé změny výrobní normy, změny se týkají především následujících parametrů.

3. Petrografické posuzování kameniva – diskuze o stanovení jednotné metody

Petrografické posuzování je klíčové pro dlouhodobou trvanlivost kameniva. Zejména mrazuvzdornost, odolnost proti zvětrávání a schopnost odolat alkalicko-křemičité reakci (ASR) závisí na minerálním složení a struktuře hornin.

Švýcarsko má dlouhodobě funkční a osvědčený systém (VSS 70115), proto byl systém na jednání představen.

Ten kombinuje kvalitativní i kvantitativní hodnocení, je založen na odborném vizuálním posouzení geologa a úspěšně se používá desítky let. V praxi pomáhá správně klasifikovat kamenivo podle vhodnosti pro konkrétní použití.

Evropské normy se aktuálně zabývají otázkou sjednocení přístupu. Probíhá diskuse, zda vytvořit novou samostatnou normu pro petrografickou analýzu, nebo integrovat metodu do existující EN 932-3.

Zapojeny jsou pracovní skupiny CEN/TC 51 a CEN/TC 154/SC 3.

Potřeba standardizace nabývá na významu. Různé země mají rozdílné požadavky (obsah slídy, tvrdost hornin, podíl křemene, nevhodné složky apod.). Jednotná evropská metodika by usnadnila porovnatelnost výsledků i přeshraniční obchod.

Celkově dokument ukazuje, že petrografie je nezbytnou součástí kontroly kvality kameniva a že Evropa směřuje k jejímu jasnějšímu, jednotnému normativnímu ukotvení, přičemž švýcarská metoda může sloužit jako inspirace pro budoucí evropskou normu.

4. Odolnost proti drcení

Na jednání byly prezentovány výsledky porovnání 2 zkušebních metod, a to odolnosti Los Angeles (LA) a odolnosti proti drcení v rázu (SZ). Obě metody popisují odolnosti proti fragmentaci/drcení podle prEN 17555-1:2021 ne vždy vedou k přiřazení kategorií, které umožňují rovnocenné použití jako stavebního materiálu. Důvodem je to, že obě metody poskytují různé výsledky v závislosti na typu horniny, zkušební frakci a zkušebním zatížení. Proto by se charakteristická vlastnost „odolnost proti fragmentaci/drcení“ podle prEN 17555-1:2021, která neobvykle popisuje dvě vlastnosti najednou, měla rozdělit na vlastnosti „odolnost proti fragmentaci“ (LA) a „odolnost proti drcení“ (SZ). To se musí konzistentně promítnout i do zkušebních metod. LA je nadále upravena v EN 1097-2, zatímco pro SZ musí vzniknout nová norma EN 1097-x.

Kromě toho by měly být v prEN 17555-1 normalizovány kategorie pro frakce 2/31,5 mm a 31,5/63 mm pro obě vlastnosti. Kterou vlastnost a kterou zkušební zrnitost si členský stát EU v rámci národního zavedení zvolí, se ponechává na dané zemi. Pro štěrk pro železnice je zachování SZ naprosto nezbytné, aby nebyl z trhu vyloučen osvědčený štěrk.

5. Uskutečněná zasedání národních aplikačních týmů

8. 4. 2025 – zasedání týmu pro kamenivo Sdružení pro výstavbu silnic v Českém Krumlově

6. Předpoklad prací v roce 2026

Na počátek roku 2026 je svoláno jednání CEN/TC 154/SC3, kde by měl být dále řešen proces CPR Acquis a zavedení diskutovaných změn normy, bude probíhat také příprava zkušebních norem.

V Praze dne 10. 12. 2025

Ing. Petr Svoboda
PRAGOPROJEKT, a.s.